

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
проф. Р. М. Постолюк
«24» _____ 2020 р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 054 «СОЦІОЛОГІЯ»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня)
молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не
менше одного року здобувають ступінь бакалавра**

Схвалено вченою радою факультету історії, політології та міжнародних відносин
Протокол № 2 від «25» лютого 2020 р.

Голова вченої ради
факультету історії, та міжнародних відносин [підпис] проф. В. М. Шеретюк

Схвалено навчально-методичною комісією факультету історії, політології та міжнародних
відносин
Протокол № 2 від «24» лютого 2020 р.

Голова навчально-методичної комісії факультету історії, політології та міжнародних
відносин [підпис] доц. Л.Ю. Галуха

Голова фахової атестаційної комісії [підпис] проф. О.М. Кириленко

Розробники: проф. О. М. Кириленко
доц. Г. Я. Невинна
доц. Л. І. Валюх

Рівне – 2020

Програма фахового випробування зі спеціальності 054 «Соціологія» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра / О. М. Кириленко, Г. Я. Невинна, Л. І. Валюх – Рівне : РДГУ, 2020. – 14 с.

Розробники:

Кириленко О. М., доктор соціологічних наук, професор кафедри політичних наук РДГУ

Невинна Г.Я., кандидат історичних наук, доцент кафедри політичних наук РДГУ

Валюх Л. І., кандидат історичних наук, доцент кафедри політичних наук РДГУ

Рецензент:

Чернюк І. А., к.політ.н., доцент кафедри суспільних дисциплін, міжнародного права та юридичної журналістики Національного університету водного господарства та природокористування м. Рівне.

Програма визначає вимоги до рівня підготовки вступників, зміст основних освітніх компетенцій, критерії оцінки відповідей вступників, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри політичних наук
(протокол № 1 від 15січня 2020 р.).

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2020 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	5
1 Соціологія	5
1.1. Соціологія як наука про суспільство	5
1.2. Історія світової та української соціологічної думки	5
1.3. Програма соціологічного дослідження	6
1.4. Методи емпіричної соціології	6
1.5. Суспільство як соціальна система	7
1.6. Соціальна структура суспільства	7
1.7. Соціальна стратифікація та мобільність	7
1.8. Соціальні інститути сучасного суспільства	8
1.9. Культура і суспільство	8
1.10. Людина та суспільство. Соціалізація людини	8
1.11. Соціальні норми, девіантна поведінка, соціальний контроль	9
1.12. Соціальні конфлікти	9
1.13. Соціальна динаміка: соціальні зміни та соціальні трансформації	9
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	11
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	12
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	14

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового випробування для вступників – перевірка рівня підготовки майбутніх соціологів освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра з інших спеціальностей.

Основні вимоги до підготовленості вступника:

- знання категоріального апарату соціології;
- знання основ історії соціологічної думки та сучасної соціологічної теорії;
- розуміння сутності соціального життя, соціальних відносин та соціальної структури суспільства;
- розуміння соціальних процесів та тенденцій соціальних змін від локального до глобального рівнів;
- знання алгоритму (програми) та основних методів соціологічних емпіричних досліджень;
- вміння застосовувати соціологічні знання при аналізі соціальних явищ і процесів, соціальних проблем, протиріч та конфліктів.

Завдання до фахового випробування розроблені таким чином, щоб врахувати різні рівні знань, умінь та навичок, засвоєних вступниками, перевірити їх підготовленість до майбутньої роботи за фахом.

Порядок проведення вступного випробування.

Вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, що засвідчує особу (паспорт).

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис, що підтверджується підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

Оцінка відповіді кожного вступника обговорюється колегіально всіма членами комісії, що були присутні при складанні вступного екзамену. Всі оцінки включаються у протокол засідання екзаменаційної комісії.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ «СОЦІОЛОГІЯ»

Соціологія як наука про суспільство

Загальне поняття про соціологію, соціальні фактори її виникнення, розвитку. Об'єкт і предмет соціології. Функції соціології, її завдання в період реформування суспільства. Пізнавальна функція соціології. Прикладна функція соціології. Ціннісна, виховна функція соціології.

Структура соціології як складної системи знань про суспільство. Метасоціологія – історія та методологія соціології. Теоретична, емпірична та прикладна соціологія. Загальна соціологія. Спеціальні та галузеві соціології. Макросоціологія, мезосоціологія, мікросоціологія. Академічна соціологія. Популярна соціологія.

Соціологія у системі суспільних та гуманітарних наук. вивчення. Основні категорії соціології, методи соціології. Сутність, цілі та завдання соціологічних досліджень. Перспективи розвитку соціології в Україні та світі.

Суб'єкти соціологічної науки як організації: науковці, наукові групи, наукові центри, наукові асоціації, університети та університетські наукові структури. Соціологічна асоціація України: призначення, структура, основні напрямки діяльності. Форми і зміст міжнародного співробітництва. Міжнародна соціологічна асоціація. Європейська та інші континентальні соціологічні асоціації. Міжнародні соціологічні центри.

Напрями діяльності наукових соціологічних організацій. Наукові заходи: конференції, форуми, конгреси. Наукові видання – журнали, монографії, підручники. Наукові комунікації засобами Інтернету та ЗМІ. Професійна освіта і соціологія.

Історія світової та української соціологічної думки

Соціологічна думка в стародавньому світі. Соціологічна думка середньовіччя. Соціологічна думка Відродження та Просвітництва. Причини та фактори виникнення соціології як науки в 30-40 роках XIX ст. Економічні, політичні та культурні фактори. Науково-технічний прогрес. Розвиток капіталізму та промислова революція.

Соціологічна теорія О. Конта: основні положення, методологія. Об'єкт і предмет науки. Об'єкт і предмет соціології. Поняття соціального. Місце соціології в структурі сучасного наукового знання. Особливості соціологічного підходу: здатність побачити загальне в частковому, здатність побачити незвичайне в повсякденному, здатність побачити вплив суспільства на індивідуальні дії людей, глобальний підхід, який передбачає вивчення усього світу і місця, що в ньому займає кожне окреме суспільство, «соціологічна уява» як перетворення особистих проблем в суспільні питання.

Зарубіжна соціологія в XIX і першій половині XX ст.: О. Конт, Г. Спенсер, Г. Тард., Г. Лебон, Ф. Тьонніс, К. Маркс, Е. Дюркгейм, М. Вебер, Л. Ф. Уорд, Ч. Кулі, Р. Парк. Зарубіжна соціологія у другій половині XX ст. Макросоціологічні теорії: структурний функціоналізм, неоеволюціонізм, теорії соціальних змін, теорії соціального конфлікту, теорії соціальних систем. Мікросоціологічні теорії: теорія соціального обміну, символічний інтеракціонізм, теоретичний гуманізм, феноменологічна соціологія, етнометодологія.

Теорії соціальної системи. Теорія структурного функціоналізму. Функціоналізм і неофункціоналізм. Інституціоналізм і неінституціоналізм. Марксизм, неомарксизм., постмарксизм. Теорії конфлікту. Символічний інтеракціонізм. Теорія соціального обміну. Теорія раціонального вибору. Етнометодологія та феноменологія. Гендерна теорія. Структуралізм та постструктуралізм. Модернізм та постмодернізм. Теорії суспільства ризиків. Теорії глобалізації та постіндустріального суспільства. Теорії постматеріалізму, постеконізму та бездефіцитного суспільства. Теорія мережевого та інформаційного суспільства. Теорія соціальної синергетики.

Проблема систематизації сучасних соціологічних теорій. Макро- та мікрокритерії, об'єктивний та суб'єктивний рівні аналізу суспільства.

Становлення та розвиток української соціології. Соціологічні погляди С. Подолинського, М. Драгоманова і Ф. Вовка, М. Грушевського, Б. Кістяківського, С. Дністрянського, М. Туган-Барановського. Розвиток соціології України в радянський період. Сучасний етап розвитку соціології в Україні (період незалежності).

Програма соціологічного дослідження

Програма соціологічного дослідження (методологічний етап, методичний етап, польовий етап (збір соціологічної інформації), етап обробки результатів, аналітичний та рекомендаційний етап).

Методологічний етап. Артикуляція проблем (тема). Актуальність, рівень вивченості проблеми. Гіпотези дослідження. Концептуалізація проблеми. Теоретична інтерпретація (уточнення понять). Емпірична інтерпретація (квантування проблеми на показники для вимірювання). Операціоналізація проблеми (формування інструменту для вимірювання проблеми).

Методичний етап. Формування вибіркової сукупності в дослідженні. Розробка плану проведення та кошторису дослідження. Створення та навчання учасників соціологічної мережі для проведення дослідження. Підготовка-інструктаж інтерв'юерів.

Польовий етап. Збір та обробка соціологічної інформації.

Аналітичний та рекомендаційний етап. Аналіз результатів досліджень. Таблична та графічна форми презентації результатів досліджень. Верифікація результатів досліджень. Підготовка аналітичних документів, звітів. Розробка рекомендацій, соціальних технологій та програм.

Методи емпіричної соціології

Емпіричні методи соціології як методи збору інформації для вимірювання соціальної реальності – фактів, явищ, процесів.

Опитування: (анкетування та інтерв'ю; масове, цільове та експертне опитування; локальне, регіональне, національне, міжнародне, глобальне опитування).

Спостереження (стандартизоване, напівстандартизоване, нестандартизоване включене, невключене; відкрите, інкогніто; польове, лабораторне).

Контент-аналіз документів та мас-медійних носіїв інформації.

Експеримент (економічний, правовий, педагогічний, соціологічний, соціально-психологічний та інші).

Індивідуальне та групове опитування, групове тестування. Соціоніка. Соціометрія.

Фокус-група (або метод групового інтерв'ю).

Якісні методи в соціології (біографічний метод, метод глибинного інтерв'ю, кейс-стаді).

Збір та обробка соціологічної інформації. Сучасні технології проведення соціологічних досліджень. Комп'ютерні програми для збору обробки статистичних і соціологічних даних. Інтернет-опитування. Планшетні опитування. Відеоспостереження та аудіозаписи.

Групування даних. Ручна і комп'ютерна форми обробки соціологічних даних.

Простий та складний розподіл даних (фільтри для обробки та аналізу даних). Методи математичної статистики в проведенні соціологічних досліджень. Коефіцієнти як переведення абсолютних величин у відносні. Процентування. Коефіцієнти кореляції.

Аналіз середніх величин; варіаційний (дисперсійний) аналіз; вивчення коливань ознаки щодо його середнього значення; кластерний аналіз – класифікацію ознак та об'єктів за відсутності попередніх або експертних даних про угруповання інформації; логлінійний аналіз – пошук та оцінку взаємозв'язків у таблиці, стислий опис табличних даних; регресійний аналіз – вивчення змін значень остаточної ознаки в залежності від змін ознак-факторів; латентний аналіз – виявлення прихованих ознак об'єкта; дискримінантний аналіз –

оцінка якості експертної класифікації об'єктів соціологічного дослідження. Кореляційний, факторний, причинний аналіз.

Порівняльний аналіз результатів досліджень. Класифікація, типологія явищ. Динамічні ряди. Моделювання явищ і процесів за допомогою емпіричних даних. Аналіз результатів досліджень. Концептуалізація даних дослідження. Таблична та графічна форми презентації результатів досліджень. Верифікація результатів досліджень. Підготовка аналітичних документів, звітів. Розробка рекомендацій, соціальних технологій та програм.

Суспільство як соціальна система

Суспільство як складна, органічна та динамічна система. Суспільство і система природи. Специфіка людини і суспільства в порівнянні з тваринами та природою. Біологічні, географічні, демографічні, основи суспільного життя.

Поняття соціальних та соціетальних (національних) систем. Глобальне суспільство. Структурні елементи суспільної системи. Соціальні підсистеми, їх елементи і взаємодія. Людина як індивідуальний елемент, представник суспільства. Соціальні групи та їх різновиди. Соціальні організації. Соціальні інститути та інституціональні системи. Економічна, політична, соціальна та культурна сфери життя суспільства.

Основні етапи розвитку суспільства: доіндустріальне, індустріальне та постіндустріальне суспільство. Зміст та соціальні наслідки науково-технічного прогресу та його сучасного етапу – інформаційно-комп'ютерної революції.

Визначення та специфіка сучасного етапу розвитку суспільства. Інформаційне, технотронне суспільство. Мережеве суспільство. Демократичне суспільство. Глобальне суспільство.

Основні тенденції розвитку суспільства. Посилення диференціації та ускладнення суспільного життя. Прискорення темпів розвитку суспільства. Нерівномірність розвитку суспільства (один з проявів – нерівність). Нелінійність розвитку суспільства.

Соціальна структура суспільства

Соціальна група та її характеристики. Малі, середні та великі групи.

Демографічна структура суспільства. Статева, вікова структура суспільства. Територіальна структура суспільства. Етно-національна та расова структура суспільства. Освітньо-професійна структура суспільства. Релігійна структура суспільства.

Організації як цілеспрямовані групи. Соціальні організації. Поняття соціальної організації. Організація як складова соціальної структури суспільства. Основні риси соціальної організації. Типи організацій. Формальні та неформальні організації. Роль і значення організації в сучасному суспільстві.

Соціальні інститути та інституціональна структура суспільства.

Сфери та рівні життя суспільства.

Соціальна стратифікація та мобільність

Соціальні класи та прошарки / страти. Класова структура суспільства. Класова теорія К. Маркса. Сучасні теорії класів. Класова схема Дж. Голдторпа.

Сутність соціальної стратифікації як системи нерівності доступу до соціокультурних благ. Історичні типи стратифікації. Власність, влада і престиж як основні критерії стратифікації за М. Вебером. Економічний, нормативно-правовий та освітньо-професійний критерії стратифікації за П. Сорокіним. Теорія стратифікаційних систем.

Нижчий, середній та вищий класи. Прошарки як соціальні страти або підкласи. Бідність та злиденність. Абсолютна та відносна бідність. Субкультура бідності. Депривація та соціальне виключення як механізми відновлення та поглиблення соціальної нерівності.

Середній клас: структура, ознаки, функції. Обслуговуючий клас. Політичний клас. Інтелектуальний клас.

Вищий клас: ознаки, структура та функції. Соціальні еліти та вищий клас.

Соціальна мобільність, її сутність та форми. Вертикальна та горизонтальна мобільність. Низхідна та висхідна форми вертикальної мобільності. Примушення до нисхідної мобільності. Міграція як форма мобільності. Форми міграції. Внутрішньопоколінна та міжпоколінна форми мобільності.

Міграція в умовах глобалізації. Проблеми глобальної нерівності. Глобальні розриви у розвитку країн та континентів. Економічні, соціальні, культурні розриви. Перспективи трансформацій соціальної структури та системи стратифікації, зменшення нерівності та подолання бідності.

Соціальні інститути сучасного суспільства

Поняття соціального інституту. Відмінність соціального інституту від інших соціальних організацій та утворень. Структура соціального інституту. Зовнішня (формальна) та внутрішня (змістовна) сторона інституту. Ознаки соціального інституту.

Основні види соціальних інститутів. Формальні та неформальні інститути та інституціональні відносини. Основні функції інституту. Явні функції соціального інституту. Латентні (приховані) функції соціального інституту. Дисфункції соціальних інститутів.

Соціальні інститути як чинник соціальної інтеграції і стабільності соціальних систем. Процеси інституціональних змін – деінституціоналізація, реінституціоналізація, інституціоналізація, інституціональна трансплантація, інституціональна дивергенція (автономізація, диференціація) та інституціональна конвергенція. Перехідний стан соціальних інститутів, проблеми їх реформування та розвитку. Інституціональні траєкторії як напрями та тенденції розвитку інститутів. Управління інституціональними трансформаціями. Глобальні інститути та інститути глобального управління: ознаки, специфіка, функції та перспективи розвитку.

Культура і суспільство

Визначення і структура культури. Повсякденне, загальнонаукове та соціологічне поняття культури. Цінності та норми як основні елементи культури, їх різновиди, фактори формування, взаємозв'язок. Матеріальна та духовна культура. Основні базисні елементи культури: мова, символи, цінності, норми і технології. Функції культури. Поняття: суспільство, цивілізація, культура суспільства та їх співвідношення. Інтелектуальне, духовне життя суспільства. Культурний процес як виробництво матеріальних та духовних цінностей.

Панівна/домінуюча культура. Елітарна, народна та масова культура. Ознаки та особливості масової культури. Субкультури. Молодіжна субкультура. Субкультура та контркультура. Культурне розмаїття. Тенденції культурного релятивізму та етноцентризму. Культура в умовах глобалізації.

Людина та суспільство. Соціалізація людини

Визначення понять людини, індивіда, індивідуальності, особистості та їх співвідношення. Значення біологічних, психологічних чинників у формуванні особистості. Соціологічні концепції особистості. Структура особистості: потреби, мотиви, інтереси, ціннісні орієнтації та світогляд. Типи особистості. Типи соціального характеру людини.

Соціалізація: сутність поняття, механізми. Соціалізація та індивідуалізація: зміст та зв'язок. Фази соціалізації: соціальна адаптація та інтеріоризація. Первинна і вторинна соціалізація. Фактори соціалізації. Соціальна активність як особлива характеристика особистості. Особа і група.

Свідомість, соціальна ідентичність та соціальна самоідентифікація, соціальний статус, система соціальних ролей. Соціальна дія, соціальні взаємодії та соціальні зв'язки. Людина в системі суспільних відносин і проблеми їх раціональної організації. Соціальні відносини та взаємодії як фундаментальна основа життєдіяльності суспільства.

Соціальні норми, девіантна поведінка та механізм соціального контролю

Соціальні норми: структура, форми, функції. Норми та цінності. Формування та вдосконалення соціальних норм. Процеси нормування свідомості та поведінки людини. Конформізм. Нонконформізм

Девіація, її сутність та види. Сутність та причин поведінки, що відхиляється. Типи девіацій: культурна та психологічна, індивідуальна та групова, первинна та вторинна, позитивна та негативна, компенсаторна (дитинство, старість, інвалідність). Причини виникнення девіацій. Теорія аномії Е. Дюркгейма, Р. Мертовна, А. Коена, Г. Беккера та ін. Теорія девіації в роботах Я. Гілінського, В. Афанасьєва, З. Саралієвої, О. Вороніної, М. Воронцової, Т. Бюндюгової, В. Макарова.

Делінквентна поведінка як максимально деструктивна форма девіації. Протиправна поведінка. Злочинна поведінка як форма протиправної деструктивної поведінки: причини та форми.

Соціальний контроль: структура та форми. Еталони (цінності та норми), процес оцінки/ідентифікації людини та її діяльності. Санкції як елемент та прояв соціального контролю: форми та функції. Негативні та позитивні санкції: покарання та винагорода. Інститути соціального контролю – правоохоронна система та система номінації як інститути соціального відбору, культурної селекції. Економічні, нормативно-правові, символічні/психологічні механізми соціального контролю. Проблеми трансформацій та перспективи розвитку системи соціального контролю. Превентивність, гуманізація, демократизація та прозорість як перспективні механізми вдосконалення механізмів соціального контролю.

Самоконтроль та совість. Етика та розвиток самоконтролю. Продуктивний, соціально орієнтований креативний стиль життя як перспектива вдосконалення самоорганізації людини, суспільства та соціального контролю.

Соціальні конфлікти

Конфлікт як складний соціальний феномен та форма соціальних взаємодій. Ознаки та структура конфліктів. Основні функції конфлікту. Динаміка соціальних конфліктів. Основні стадії конфлікту (зародження, розвиток, вирішення конфлікту, післяконфліктна стадія).

Типи і види конфлікту. Внутрішньоособистісні конфлікти. Міжособистісні, міжгрупові, міжкласові, міжорганізаційні, міжінституціональні конфлікти. Субнаціональні та міжнародні конфлікти.

Специфіка економічних, політичних, культурних конфліктів. Воєнні конфлікти як найгостріша форма соціальних конфліктів. Політичні кризи як сукупність соціальних конфліктів. Форми розв'язання конфліктів. Деструктивні та конструктивні форми розв'язання конфліктів. Розв'язання конфлікту з нульовим результатом. Компроміс – оптимальна форма вирішення конфлікту.

Діагностика конфліктів. Управління конфліктами. Переговори та домовленості/угоди як компромісна форма розв'язання конфлікту. Упередження конфліктів.

Соціальна динаміка: соціальні зміни та соціальні трансформації

Соціальний розвиток, соціальний процес і соціальний прогрес. Соціальні процеси як послідовні зміни явищ суспільного буття. Поняття прогресу, стагнації та регресу. Соціальні зміни: зміст, прояви, ознаки та типологія. Структурні, процесуальні, функціональні, мотиваційні види змін у суспільстві та типи соціальних змін – еволюційні та революційні; прогресивні та регресивні; імітаційні та інноваційні зміни. Конструктивні та деструктивні зміни. Основні чинники соціальних змін: економічні, політичні, культурні, природні, космічні тощо.

Соціальні трансформації як докорінні, системні, незворотні зміни у суспільстві. Інституціональні, національні та глобальні трансформації. Демократизація, гуманізація

суспільства. Тенденції розвитку суспільства. Ускладнення, прискорення, нерівномірність та нелінійність як тенденції розвитку суспільства.

Поняття соціальної революції та соціальної реформи. Глобалізація соціальних і культурних процесів у сучасному світі.

Суб'єкти соціальних змін – особистості, соціальні рухи, наукові, політичні та громадські організації. Чинники прогресу в постіндустріальну епоху. Інтелектуальний клас. Інноваційний відкритий тип особистості. Наукові комунікації. Глобальні наукові мережі та організації. Мегаподії – глобальні заходи в сфері науки, технологій, соціальних практик, політики. Глобальні виставки, фестивалі, конгреси тощо.

Дослідження майбутнього – в пошуках універсальних, солідарних, справедливих, феліцитарних моделей розвитку суспільства. Римський клуб: аналіз проблем і перспектив розвитку людства. Проект Жака Фреско «Венера». Діяльність наукових футурологічних організацій – Міжнародна федерація дослідження майбутнього, Дослідницький Комітет 07 «Вивчення майбутнього» Міжнародної соціологічної асоціації.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Загальні критерії оцінювання

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за 200–бальною шкалою. Виділені такі рівні компетентності.

I рівень – початковий. Відповіді вступника на теоретичні питання елементарні, фрагментарні, зумовлюються початковими уявленнями про сутність соціальних категорій.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань, практичних умінь, навичок, володіє елементарними вміннями здійснювати евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання.

III рівень – достатній. Вступник знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень.

IV рівень – високий. Передбачає знання різних аспектів політичної науки, ерудицію, вміння застосовувати знання творчо, здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі, самостійно аналізувати різноманітні політичні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

**Таблиця відповідності
рівнів компетентності значенням 200–бальної шкали оцінювання відповідей
вступників під час фахового випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання	Національна шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового матеріалу в цілому	0–99	незадовільно
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	100–149	задовільно
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності непринципового характеру	150–179	добре
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу.	180–200	відмінно

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер. з франц. – Київ: Юніверс, 2004. – 688 с.
2. Барвінський А. О. Соціологія. Курс лекцій. – Київ: ЦНЛ, 2005. – 327 с.
3. Болотіна Є. В., Мішура В. Б. Соціологія: Навч. посіб. – Київ: Центр навчальної літератури, 2007. – 128 с.
4. Гідденс Е. Соціологія / Пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник; Наук. ред. О. Івченко. – Київ: Основи, 1999. – 726 с.
5. Демків О. Б. Соціологія права і девіантної поведінки. Навч. посіб. – Львів: ВЦ ЛНУ, 2007. – 124 с.
6. Коваліско Н. В. Основи соціальної стратифікації: Навч. посіб. – Львів: Магнолія, 2007. – 328 с.
7. Курчаба Т. Соціологія: навч.-метод. посіб. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2015. – 183 с.
8. Паніна Н. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій. – Київ: Ін-т соціології НАН України, 2007. – 320 с.
9. Примуш М. В. Загальна соціологія : навч. посіб. – Київ: Професіонал, 2004. – 590 с.
10. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія та методологія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : навч. посіб. – Вид. 3-тє, випр. і доп. – Київ: Атіка, 2009. – 491 с.
11. Смелзер Н. Дж. Проблеми соціології / пер. з англ. В. Дмитрук. – Львів: Кальварія, 2003. – 128 с.
12. Соціологічна теорія: Традиції та сучасність: Навч. посіб. / За ред. А. Ручки. – Київ: Ін-т соціології НАН України, 2007. – 363 с.
13. Соціологія: Навч. посіб. / За ред. С. Макеєва. – Київ: Знання, 2005. – 456 с.
14. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів – 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В. І. Докаша. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 448 с.
15. Соціологія : підручник / за заг. ред. В. П. Андрущенко, М. І. Горлача. – Харків; Київ: 1998. – 624 с.
16. Соціологія : підручник / за ред. В. Г. Городяненка. – 3-тє вид., перероб., допов. – Київ: Академія, 2008. – 542 с.
17. Соціологія : підручник / за ред. В. М. Пічі. – Вид. 4-тє, випр. – Львів: Новий Світ–2000, 2008. – 291 с.
18. Танчин І. З. Соціологія : навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Київ: Знання, 2008. – 351 с.
19. Фролов С. С. Социология. – М.: Гардарики, 2007. – 344 с.
20. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій. – Львів: Кальварія, 2004. – 544 с.
21. Шаповал М. Загальна соціологія. – Вид. 3-тє. – Київ: Укр. центр духовної культури, 1996. – 367 с.
22. Юрій М. Ф. Соціологія : підручник. – Київ: Кондор, 2009. – 287 с.
23. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования. – М.: Омега-Л, 2007. – 568 с.

Допоміжна

1. Білоус В. С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях: Навч. посіб. – Київ: КНЕУ, 2002. – 140 с.
2. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: Опыт социального прогнозирования / Пер. с англ.; Под ред. В. Иноземцева. – М.: Академия, 2004. – 788 с.

3. Гантінгтон С. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Пер. з англ. Н. Климчук. – Львів: Кальварія, 2006. – 474 с.
4. Гидденс Э. Устройство общества: Очерк теории структуризации / Пер. с англ. И. Тюрина. – М.: Академический проект, 2005. – 528 с.
5. Глобалізація. Регіоналізація. Регіональна політика: Хрестоматія з сучасної зарубіжної соціології регіонів / Укл. І. Кононов (наук, ред.), В. Бородачов, Д. Топольськов. – Луганськ: Альма-матер; Знання, 2002. – 664 с.
6. Дарендорф Р. У пошуках нового устрою: Лекції на тему політики свободи у ХХІ ст. / Пер. з нім. А. Орган. – Київ: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2006. – 109 с.
7. Добренєков В. И., Кравченко А. И. Фундаментальная социология: В 15 т. – М.: ИНФРА-М, 2003. – Т. 1. Теория и методология. – 908 с.
8. Кутуєв П. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: Еволюція дослідницьких програм. – Київ: Сталь, 2006. – 500 с.
9. Лапан Т. Д. Історія соціології: Навч. посіб. – Львів: ВЦ ЛНУ, 2007. – Ч. 1. – 236 с.
10. Ритцер Дж. Современные социологические теории / Пер. с англ. А. Бойков, А. Лисицына. – 5-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – 688 с.
11. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство / Пер. з нім. Н. Комарова, О. Погорілий. – К.: Дух і літера, 2005. – 262 с.
12. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 3 (17) / Гол. ред. В. М. Ворона, М. О. Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2016. – 550 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Сайт електронної бібліотеки Російської державної бібліотеки <http://elibrary.rsl.ru/>
3. Офіційний сайт Інституту соціології Національної академії наук України www.i-soc.com.ua
4. Офіційний сайт Соціологічної асоціації України www.sau.kiev.ua
5. Офіційний сайт журналу «Український соціум» <http://www.ukr-socium.org.ua/>
6. Офіційний сайт Київського міжнародного інституту соціології <https://www.kiis.com.ua/>
7. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова <http://razumkov.org.ua/>
8. Офіційний сайт Центру соціальних та маркетингових досліджень «Socis» <http://socis.kiev.ua/ua/>
9. Бібліотека Інституту соціології Російської академії наук <http://www.isras.ru/Library.html>
10. Офіційний сайт журналу «Соціологічні дослідження» www.socis.isras.ru
11. Бібліотека міжнародних документів з прав людини і міжнародного гуманітарного права <http://www.memo.ru/prawo/>
12. Sociology Internet Library <http://www.textbookfree.org/Sociology%20Internet%20Library.htm>
13. Books on Sociolog. Online Library of Liberty <http://oll.libertyfund.org/groups/56>
14. United Nations Organization <http://www.un.org/>
15. International Sociological Association www.isa-sociology.org
16. Club of Rome www.clubofrome.org

Електронні бібліотеки:

<https://textbook.com.ua/sociologiya>

www.soc.lib.ru

<http://www.sociology.kharkov.ua/index.php/ua/navchannya/elektronna-biblioteka>

http://lib.kneu.edu.ua/ua/e_resours_bibl/elek_bibl_litr/

http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/INDEX_SOCIO.php

www.socioline.ru

www.ecsocman.edu.ru